Փունջը ՇԱԲԱԹ օրերը կը հրատարակուի։
Տարեկան բաժանորդագինն է երկու եւ կէս արծաթ Մէճիտ կանխիկ վճարելի, բէ՛ մայրաքաղաքիս եւ իւր արուարձանաց եւ բէ՛ գաւառաց համար։
Վեց եւ երեք ամսոց համար ալ բաժանորդ կընդունուի։
Հատը 40 փարայ է, եւ կը գտնուի մասնաւորապէս Պաղճէ-Գաբու չրալեանտ եւ գրավաճառ Պօղոս եւ Յակոբ աղայից խանութները։

ՓՈՒՆՋ

Ծանուցման տողը 3 ղուրուշ է մէկ անգամի համար։ Աւելի աժան կըլլայ աւելի անգամներու համար։
Խմբագրութեան վերաբերեալ որ եւ է գիր ուղղելի առ Տնօրէն-Տէր Հ. Ս. Ալաճաճեան ի. Պոլիս Պալըգ-բազար Նաֆիյէ խան վերի յարկ թիւ 16։

ADRESSE
H. S. ALADJADJIAN
Directeur du journal Arménien Pountch
—16 Nafié-Han, Balouk-Pazar 16—
CONSTANTINOPLE

Թիւ 2294 ՇԱԲԱԹ 1892 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 15

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՓՈՒՆՋԻ

Պատրիարքաց ընտրութիւնք։

Որպէս ծանուցած էինք նախորդ թերթով՝ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն այս շաբթու Թղթատարութեան յանձնել տուաւ կաթողիկոսական ընտրութեան մասնակցութեան համար Էջմիածնէ ղրկուած հրաւիրագիրները։ Հետեւաբար մէն մի առաջնորդական վիճակ պիտի ընտրէ մէկ մէկ աշխարհական պատուիրակ, առաջնորդին կամ առաջնորդական և կամ պատրիարքական փոխանորդին հետ յէջմիածին ընտրութեան մասնակցելու պաշտօնով։

Օգտակար կը համարիմք համառօտիւ յիշեցունել արդ՝ ինչ որ գրած էինք զանազան ընտրութեանց առթիւ։ Ընտրել այնպիսի անձեր, որոց անհատական ու ազգային կեանքն բնաւ բարւոք ու օգտակար եղած չէ, որք խաբէութեամբ և կեղծեօք լաւ անուն ու համբաւ ստացած են։ Մանաւանդ խորշիլ թեթեւաբարոյ ու արճամիտ անձերէ։ Ցաւով կը յատեմք որ ի Թուրքիա և ի Ռուսիա վերջին ժամանակներս ոչ սակաւ վնասեցան մերայինք՝ թեթեւութեանց և կարճամտութեանց պատճառաւ։ Զխաբուիլ մեծ մեծ խօսողներէ։ Զանսալ ամեն թելադրութեանց։ Խորհիլ խորհիլ և ապա ընտրել. չաճապարել։ Քաջ միտ առնուլ թէ ընտրեալն պիտի մասնակցի ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի կարեւորագոյն ընտրութեան։ Ընդունայն է զղջալ տրտնջել յետ ընտրութեան և բողոք բառնալ։ Կը փափաքիմք որ այս հակիրճ բայց խորհրդաւոր տողերն ուշի ուշով և քանիցս կարդացուին, և խնամով հաղորդուին բացատրուին ընտրելու պաշտօն ունեցողներուն։ Դարձեալ կըսեմք. — շատ ծանր եղած է վերջին ժամանակաց թեթեւութեանց և կարճամտութեանց հետեւանքը։

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ՓՈՒՆՋԻ

Կեսարիա. 18 Յուն. 1892։ —

Հնախօսական ցուցակ մը զանազան հերձուածողաց

Հայագէտ յարգելի գիտնական Պարոն Ֆ. Կոնիբէր անցեալներըն յատկապէս իւր բրած ճամբորդութեամբն Ս. Էջմիածնի Մատենադարանին մէջ Հայերէն հին Ձեռագիրներն պրպտած ժամանակ, Թէեւ իւր իսկ բնտռած գործն չէ գտած ձեռագրաց մէջէն, և սակայն բաց ի մի քանի մանր հատուածներէն, արտագրած է նաև մի հետաքրքրական ցուցակ զանազան հերձուածողներու կամ աղանդից մասին։ Բաւական ժամանակներ առաջ, Հայերէն մի Ձեռագրի մէջ՝ այդպիսի ցուցակի մը՝ ես ևս հանդիպած և իբր հետաքրքրական գործ մը՝ ընդօրինակած էի իմ հաւաքածոյից մէջ. զուգէ անօգուտ չի համարուի այժմ։ Նորա հրատարակութիւնն, ի բաղդատութիւն այն ցուցակին, որ գտած է յիշեալ յարգելի գիտնականն։

Ահաւասիկ՝

Վասն թէ քանի են հերձուածողք յաշխարհս

Ա. — Առաջին հերձուածողք Հեթանոսք, որ զարարիչն երկնի և երկրի, որ է Աստուած ճշմարիտ, ոչ խոստովանէին այլ փոխանակ Նորա զարարածս Աստուածացուցին և բազում Աստուածութեամբն մոլորեցան ի ճշմարտէն Աստուծոյ։

Բ. — Յետ Նոցա Սոդոմայեցիքն էին, ի Հրէից անտի սոքա ոչ հոգի խոստովանին, ոչ հրեշտակք, և ոչ յարութիւն մեռելոց։

Գ. — Յետ սոցա Սիմոն կախարդըն, որ ասաց զանձնէ իւրմէ թէ. է բարեխօսն որ առաքեցայ ի Հօրէ, և ասաց թէ Աստուած ոչ է ամենակալ, և ընդ յաւիտեանս և իւրաքանչիւրոյն Աստուած գոլ ասէ։

Դ. — Յետ սորա Մարկիոն, որ երեսուն Աստուած ասաց։

Ե. — Սմին նման Վաղենտիանոս, երեսուն Աստուած ասաց. — Եւ ասէ թէ երեսներորդն Աստուած կամեցօ (= կամեցաւ) տեսանել զառաջին Աստուածն, և ոչ կարաց տեսանել, և սկսաւ լալ, և ընդ լալն ծնաւ սատանայ, և սատանայ զայլ ԻԸ աստուածսն ծնաւ և ծնեալքն ի սատանայէ զաշխարհս արարին։

Զ. — Այլ Մարկիոն երիս հակառակութիւնս ասէ և Գ. օտար բնութիւնս, Միոյ բնութեանն և Միոյ Էութեանն Սրբոյ Երրորդութեանն։

Է. — Կերենթոս, և Կարպոկրատես, և Կարդոն, և Մենանդրոս, սոքա ասացին թէ՝ որ աւրենացն և մարգարէիցն ասացաւ, ոչ է նայ Հայր Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի, քանզի սա գիտելի ասեն, յաղագս մարմնաւորութեանըն, իսկ Նայ որ անմարմին է անգիտելի է։

Ը. — Մանիքեցիքն, երկու Աստուածս ասացին, զմինն բարեբար կոչեն և զՔրիստոս որդի բարերարին, և զմինն չարի արարիչ կոչեն. — Եւ ասեն թէ չարարարն աստուած զերրորդ մասն ունէր զարարածոցս այլ ոչ զամենայն։

Թ. — Դարձեալ Մանիքեցիքն, որ զՔրիստոս առ աչաւք ասեն երեւեալ աշխարհի, զամենայն մարմնաւոր գալըստեան Նորա Նըշանաւ ցնորիւք։

Ժ. — Այլ միւս Վաղենտիանոն, նման Մանիքեցոցն, Բ. արարիչս ասէ, գոլ զմինն բարի և զմիւսն չար, և զհին աւրէնսն Մովսէսական չար արարչին ասէ եղեալ և իմայ դրեալ ասէ, «Ակն ընդ ական», և «Փոխանակ յարեանն հեղցի յարիւն զաւազանողին», Եւ զԱւետարանըն Քրիստոսի ասեն եդեալ և Հօր Նորա, զոր բարեբարն Աստուած կոչէին. Եւ Քրիստոս ասաց թէ՝ «եկայք առ իս ամենայն ծանրաբեռնեալք մանօք եւ ես հանգուցից զձեզ։»

ԺԱ. — Նոքա աշակերտք յաւելուած արարին հերձուածոյ և ասացին թէ, Լ. յաւիտեանք են, և թէ զաւիտեանքն մի միոյ աստուածք են արարեալ։

ԺԲ. — Ողբէոս և Սատանիոս, սոքա զաշխարհս հրեշտակաց ասացին, և ոչ Աստուծոյ արարեալ։

ԺԳ. — Բասիլիդիոս, ՅԿԵ երկինք ասաց, սա աշակերտ գոլով Սիմոնի կախարդի և զաւուրս տարւոյն ըստ թուոյ յերկնից ասաց լինել։

ԺԴ. — Ապողիանոս, մի Աստուած ասաց ի վերայ քան զամենայն ակիզբն յամենայնի. և ասէ թէ այլ Աստուած արար Նայ և արարեալն չար գտաւ և չարութեամբ իւրով զայս աշխարհս։

ԺԵ. — Կոռենթոս, և Բասիլիդոս, և Զեփինոս, սոքա այլ ասեն՝ զՔրիստոս երկնից ասեն եկեալ և զՅիսուս ի Մարիամայ և Յովսեփայ ծնեալ ըստ աւրինակի ամենայն մարդոյ։ Եւ ասեն թէ ի վերուստ եկեալ Քրիստոսն բնակեցօ Յիսուսն։

ԺԶ. — Հոմերիոս ոմն, զՅիսուս ստեղծուած ասէ, և ասէ թէ ինքն ինքնենէ ստացաւ, և ոչ որպէս այլ արարածք յԱստուծոյ, և ոչ ասէր զնոյ բնութեամբ որդի Աստուծոյ. այլ անուամբ միայն, — և զայս ասէր զի մի չարչարանք խաչին մերձեսցի առ Հայր։

ԺԷ. — Սաբելիոս Լիբիացի, զերիս անձնաւորութեամբ Սրբոյ Երրորդութեանն ուրանայ և մի անձն խոստովանի զՀայր և զՈրդի և զՀոգին անուանն ի Հայր անձին ասաց գոլ. — որպէս ոմն մարդ որ երեք անուն ունի և մի անձ գոլ, Նոյնպէս ասաց զՀայր միայն գոլ, անձամբ Աստուած և երիս անունս ունելով։

ԺԸ. — Բերիլիոս ոմն, սայ զՈրդոյ ասաց թէ չէ Աստուած յԱստուծոյ ծնեալ, այլ Աստուածութիւն Հաւր բնակեալ էր ի Նմա, և չէ Նայ անձամբ և գոյութեամբ Աստուած։

ԺԹ. — Եւնոմէոս և Արիոս, սոքա զՈրդին Աստուծոյ արարած ասացին և յետ ժամանակի գոյացեալ և ոչ ծնաւ ի Հաւր բնութենէ այլ տուեալ պատիւ Որդիութեանն առնել գործակից արարչութեանն զարարած, և որպէս զՈրդի Հաւրէ լինիլ ստացական Նորա, և զՀոգի Որդոյ ասաց լինել, և որպէս որդի ի Հաւրէ էառ պատիւ գործակցութեանն արարչութեանն զարարածս։ — Եւ այսպէս աստիճան դնէր մեծութեանն և խոնարհութեանն զՀայր մեծագոյն քան զՈրդի, զՈրդի մեծ ագոյն քան զՀոգի։ Զայս ասաց Արիոս Աղեխանդրի։

Ի. — Եւ յետ Աղեքսանդրի Արիոս հոգէմարտն Մակեդոն, սայ զՈրդի հաւասար և համագոյ Հաւր խոստովանի յամենայնիւ, իսկ զՀոգին ստացական և արարած և ոչ համագոյակից, Հաւր և Որդոյ ասէ գոլ։

ԻԱ. — Եւտիքէս ոմն, և այլ Վաղենտիանոս, նման միմեանց ասէին. թէ զմարմին Քրիստոսի յերկնից ունէր և ոչ ի Կուսէն։

ԻԲ. — Միւս Եւտիքէ, անիծեալ ոմն վանական, այսպէս ասէր թէ, որպէս արծաթ և ոսկի հալեալ զոր արկանեն արուեստաւորքն ի քանդակուն կաղապար, որ զձեւն և զտիպն միայն առնու ի կաղապարէն զքանդակին արկեալ ի նմա, ոսկին և արծաթն, այլ ոչ եթէ գոյացութեամբն և զնիւթ կաղապարն յինքն կարէ ընդունել։ Նոյնպէս և Բանն Աստուած ոչ առ ի բնութենէն Կուսին այլ ձեւով երեւեցաւ միայն կերպարան և ի պատկեր ի հասակ և ի ձև մարդոյ և մարմին լինել բանին Աստուծոյ ինքնենէ և ոչինչ հաղորդութիւն ունելով ի Կուսէն։

ԻԳ. — Պաւղոս Սամոսացին, սայ առաջ քան զյաւիտեանս զԲանն Աստուած ընդ Հաւր ոչ խոստովանիլ գոլ, այլ սկիզբն Նորա ի Մարիամայ ասէր արժանացօ լինել Որդի Աստուծոյ։

ԻԴ. — Եւ աշակերտն Նորա Թէոդորոս, մարդ մահկանացու ասաց զՔրիստոս և ապականացու մեռեալ ի խաչին, և յարուցեալ զնայ Աստուածն բանի։

ԻԵ. — Նեստորիոս Անտիոքացի, աշակերտ Դիոդորոսի, սոսկ մարդ ասէր զառ ի Կուսէն ծնեալն։ — Այսպէս ասէր թէ չէր արժան Աստուածն բանի որովայն կնոջ մտանել և Թ. ամսեայն ժամանակաւ յարգանդի Կուսին համբերել։ Եւ վասն այնորիկ մարդածին խոստովանի զԿոյսն, և ոչ Աստուածածին, և յետոյ ասէ զբանն բնակել ի մարմինն և յՈրդիութեան շնորհ արժանացեալ ի մկրտութեան Հաւր ձայնէն, թէ «Դայ է Որդի իմ սիրելի ընդ որ հաճեցայ», և անուամբ միայն ասէ զԿոյսն Աստուածածին, այլ ոչ բնութեամբ ասէ ծնաւ զբան Աստուած այլ զտաճար բանին։

ԻԶ. — Ապողինարոս Լաւոդիկեցի, ասէ Բանն Աստուած զմարմինն միայն էառ զմերմէ բնութենէս առանց հոգւոյ և մտաց ի մարմնի իւրում ունել։

ԻԷ. — Նաւատիոս ոմն Հռոմայեցի, սայ եւս մկրտութեանն յաղանին, զմեղուցեալսն ոչ ընդունէր ապաշխարութեանն. — Այս է եւս միանգամ մկրտութեանն, երկրորդ մկրտութիւն ոչ լինի. Նոյնպէս կրկին խոստովանութիւն և ապաշխարութիւն ոչ գոյ այլ։

ԻԸ. — Այլ ոմն Մանիոս անուն ասէ ես իմ հոգի սուրբ որ առաքեցայ ի Հաւրէ։

ԻԹ. — Սեւերիանոս ոմն զհին գրեանն մարգարէիցն ոչ ընդունի։

Լ. — Կիսիանոս ոմն, սայ հին և զնոր գրեանն փոխէ ըստ ախորժակաց իւրոց։

ԼԱ. — Եղգիոս ոմն, զԱւետարան Յովհաննու ոչ ընդունէր։

ԼԲ. — Եւ այլ ոմանք Եբոնացիք, զՍուրբ Առաքելոյն Պաւղոսի զԹուղթսն ոչ ընդունէին, այլ կոչէին զնայ յաւրէնս խոտորականն և Թլփատին, և զՋուրն որպէս զԱստուած պատուեն և հանապազ մկրտին ամառն և ձմեռն... և սոքա ոչ ոք ընդունի զկերանս յաւիտենականս, եթէ ոչ հանապազ մկրտեսցի։

ԼԳ. — Նոյնպէս Մարկիոնացիքն, որչափ մեղանչէն դարձեալ և եթէ անկնունք ոք մեռանի, զայլ ոք ի կենդանեաց անուն մկրտեն և կանայք Նոցա մկրտութիւնն առնեն։

ԼԴ. — Այլք ոմանք որք Ալխանոսք կոչին, սոքա զանդամ կենդանի ասեն, տակաւին. — Եւ իւրեանց կարգ առատ իմն հաստատեցին ամենայն առաքելական յեկեղեցւոյ, քանզի արք և կանայք ի ժամ յաղաւթից իւրեանց մերկանան ի զգեստէն և այսպէս կատարեն զաղաւթս և զկարգադրութիւնս իւրեանց, ասելով թէ Ադամ Եւայ մերկ ստեղծան յԱստուծոյ և այնպէս գոլով ի դրախտէն ոչ ամաչէին, մերկ են և որովայն մարցն և այնպէս յուներն ծնանել։ Արդ՝ յեկեղեցի զաւրինակ դրախտին յունի և զորովայնի մաւրն. և մեք որժամ ի միասին ժողովիմք ի ժամ աղաւթիցն, պարտ է ամենեցուն մերկ լինել յեկեղեցին. որ և ամենևին սատանայական է և անհաճելի Աստուծոյ։

ԼԵ. — Որոգինէս Եպիս, ասէ որպէս մարդիք զհրեշտակս ոչ տեսանեն և այնպէս և ոչ հրեշտակք զհոգին Սուրբ, նոյնպէս և ոչ զհոգին զՈրդի, այսպէս և ոչ Որդի զՀայր կարէ տեսանել, և զդրախտըն ոչ յերկրի այլ և յերկինս ասաց գոլ։ — «Այս Որոգինէս յաղթող Հայրապետ էր ի Հայոց և Թարգմանող հին և Նոր կտակարանաց, խաբեալ եղև ի Յուլիանոսէ յաբբայէ և երկիրպագեաց կռոցն, և այնմ հետէ Բժան ազգն զնայ ոչ ընդունեցան, ոխացօ և հին և Նոր կտակարանացն վկայութեանն՝ որ վասն Քրիստոսի էր, շրջեաց և ասաց բանս հաչմունս և անուղղագրեանս գրեաց։

ԼԶ. — Եւ այլ ոմանք որոց անուանքն են այսոքիկ, Հիմենաս, Փիլիտաս, Սիմոն Կիբինոս. Կապոկրատես, Մանանտրոս, Կայիանոս, Մարկիոն, Կարդիոն, Սեւերիանոս Եւտիքես. Թէոդոս, սոքա ամենեքեան ոչ հաւատան յարութիւն մեռելոց, այլ ասեն զհոգին միայն ունի զանապականութիւն կենաց։

ԼԷ. – Մենանդրոս ոմն, ասէ ես եմ փրկիչն, որ առաքեցայ ի վերուստ, և որք հաւատան ինձ և մկրտին յինէն, կեանս յաւիտենականս յունին յայսմ աշխարհի, և կան և մնան առանց ծերանալոյ և մեռանելոյ. – Եւ սայ զյարութիւն մեռելոց ոչ խոստովանի։

ԼԸ. – Այլ Կերենթոս ոմն, ասէ թէ ես յուսեալ եմ ի հրեշտակաց, որ յետ յարութեան մեռելոց լինելոց է արքայութիւն ի վերայ երկրի, և ասաց թէ զցանկութիւն մարմնոյ ի մէջ յեղմի միւսանգամ լինելոց է, գործել և ըստ թուոյ. Ռ. ամյ յեղմ լինելոց է տուն հարսանեաց։ – Այս է Ռ. ամի մեռանելով և առնեն զցանկութիւն մարմնոյ կատարեն ի մէջ յեղմի։

ԼԹ. – Մախիմիանոս, զմարմին Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի ըստ ամենայնի ապականացու բնութեանն կարծեաց և ախտից ընդունական և փոփոխելի և այլայլելի։

Խ. – Փոտինոս և Մելիտիանոս զՈրդւոյ Աստուածութիւն բնութեամբ չարչարելի ասեն։

ԽԱ. – Այլ ոմն Բանիդղոս ասէր, թէ Քրիստոս եկեալ բնակեցաւ Յիսուսն, և զՅիսուսն չարչարելի ասէր և մեռեալ և զՔրիստոս անչարչար և անմահ մնացեալ։

ԽԲ. – Յոհան Եգիպտացոց Եպսն. և Դամիանոս Անդիոքացի, և Նբաս Եդեսացի և Լեոն Հռոմայեցի, Թէոդորիտոս Կիւրոս Քաղաքացի Եպսկն, սոքա աշակերտեալք Նեստորի, նման նմայ ասեն, ոչ էառ Բանն մարմին որովայնի կուսին, այլ սոսկ մարդ ստեղծեալ, որովայնի կուսին հոգւոյն Սրբոյ ապայ ետ բնակեալ ի նմայ Աստուածն Բանն, երկուց բնութեանց անխառնելի գոլ։ Եւ շնորհօք Որդի ասեն զՔրիստոս, և ոչ բնութեամբ Աստուած. Ասեն թէ մկրտութիւն սոսկ մարդ էր, և ի մկրտութեանն արժանաւոր, և կոչեցաւ որդի Աստուծոյ։

ԽԳ. – Սեւերիոս ի նոցանէ գոլով զերկուց բնութեանց զասաւղն նզովէ և մի բնութիւն ասէ, Բանին և մարմնոյն յետ անճառ միաւորութեանն. – զայս ուղղակի ասաց բայց այլ բանիւ թիւրեաց զճշմարտութիւնն. ասելով թէ Բանն ընդունակ եղեւ կարեաց և հարկաւոր կրից մարմնականաց և զմարմին Տեառն ապականացու ասաց մինչև ցխաչն և յարութիւն, այլ յետոյ յարութեանն փառաւորեցաւ և կատարեցաւ և բարձան ի նմանէ կիրք և կարիք և ապականութիւն այլ բազում հայհոյութիւն խաւսեցաւ։

Որոց զմեզ փրկեսցէ Քրիստոս Աստուած մեր այսպիսի հերձուածողաց և յուղափառութիւն հաստատէ ես առօելղգծողիկս զԱստուածատուր Երէցն և զհաւատացեալ Քրիստոնեայքս, այսպիսի հերձուածողաց և նմայ փառք։

(ի հաւաքածոյից)

Տ. Վ. Գ.

* * *

Կալլիպոլիս. 8 Փետր. 1892. – Հայ վարդապետի մը եւ յոյն եպիսկոպոսի մը մահերն։ – Կը գրուի մեզ Երուսաղէմէն՝ թէ անցեալ ամսոյ 17 ին վախճանած և 18 ին թաղուած է Տ. Կիրակոս Ծ. վարդապետ Ազարեանց, բնիկ Կալլիպոլսեցին։ Օծման արարողութիւնը՝ հանդերձ վայելուչ դամբանականաւ մը՝ կատարուած է նոյն իսկ Բարձր. Ս. Պատրիարք Հօր ձեռօք, այր սիրելին եղած էր հանգուցեալըն՝ որպէս զմի ի վանական աշխատաւորաց։ Ուստի պատշաճ կը թուի մեզ՝ համառօտել հանգուցելոյն կենսագրութիւնը յօրինակ բարեաց։ 33 ամեայ հասակին մէջ իւր կինը դառն մահուամբ կորուսանելէ ետքը, խորապէս վշտացած, հայրենի տնէն ու հայրենի երկրէն հրաժարելով, 1848 ին Երուսաղէմ դիմած, և միաբանութեան կարգն անցնելով Տ. Յովհաննէս Ս. Պատրիարքէն վարդապետ ձեռնադրուած է. որ՝ թէև իբր չուշտակ՝ որպէս ռամիկն սովոր է ըսել՝ վանականութեան մաճը բռնելով՝ առանց յետս հայելու՝ բարի վարուք և անբասիր կենօք ընթացած է։ Թէ՝ վանքին մէջ և թէ՝ ի Յոպպէ և ի Դամասկոս և այլուր կարևոր պաշտօններ վարեց, և իւր բարեաէր կենաց վերջին տարիները Ս. Յակոբեանց վանուց մերձ Հրեշտակապետաց վանքին մէջ թէ՝ վանահայրութեան և թէ՝ տեղական հայ ժողովուրդը հովուելու տեսչութիւն ընելէ, և իւր անձնական քսակէն պատրաստուած չէնք ու նորոգութիւնք թողլով իբր ծառայ բարի և հաւատարիմ գործելէ ետք՝ կնքած է զմահկանացուն ի հասակի 77 ամաց։ Քաղաքիս Հայ ժողովուրդն ալ անմասն չէ գտնուած՝ երբեմն հանգուցելոյն կողմէն իբր հայրական նուէր ընդունելով ընտիր սաղաւարտ մը և զոյգ մը պատուական հողաթափ ի պէտս ժամարարի։ Ուստի իբր երախտագիտական պարտաւորութիւն անցեալ կիւրակէ յատուկ ծանուցմամբ հոգեհանգիստ կատարեցաւ յեկեղեցւոջ։ Ձեմք գիտեր հեռաւոր անցեալը, այլ մօտակայ անցեալը՝ իբր 70-80 տարուան միջոցաւ՝ տեղւոյս հայկական փոքրիկ հօտին սերնդենէ անդէն յԵրուսաղէմ, նախ՝ Տ. Թէոդորոս Ծ. վարդապետն ձայնիւ, բանիւ և գործով նշանաւոր, ապա՝ վերոյիշեալ Տ. Կիրակոսն։ Կը մաղթեմք որ այժմեանն ալ՝ վանուց Աւագ-Թարգման Տ. Վահրամ Ծ. վարդապետ Ազարեանցն՝ ևս քան զևս նշանաւոր և օգտակար լինի թէ՝ վանքին և թէ՝ ազգին։ = Ամսոյս առաջին օրը ի Տէր հանգեաւ և հետևեալ օրն (կիւրակէ) հանդիսաւորապէս թաղուեցաւ քաղաքիս յոյն Եպիսկոպոսն Գեր. Տ. Ֆոթիոս, որ հազիւ 34 ամեայ հասակաւ՝ ուսեալ, կըրթեալ, բարեբարոյ և մարդասէր յատկութեամբք օժտեալ՝ միայն 10 ամսեայ նոր եպիսկոպոս մ'ըլլալով, իւր ազգին դառն արտասուաց չարժանիլ լինելէ ի զատ՝ օտարազգեաց ալ ցաւակցութեանց արժանացաւ իրաւամբ։ Ապաքէն լիայոյս կը հրճուէր տեղւոյս յոյն ժողովուրդն. որ՝ սակայն՝ վրիպեցաւ մարդկային խորհուրդն՝ աստուածային անիմանալի կամացն միջամտութեամբ, որպէս՝ սովլին իմաստիւ՝ այն օր յոյն եկեղեցւոյն մէջ ի լուր 3-4 հազարայ՝ յարմարապէս ատենաբանեց մերս Արժ. Տ. Խորէն լեզուագէտ և քաջախօս քահանայն, տէրունական աղօթից մէջէն «Եղիցին կամք քո» նայլնի Յունարէնն բնաբան դնելով տաճկերէն լեզուաւ քարոզեց իբր քառորդ մը, ի վերջաբանին բարեմաղթելով վասն անդին կենաց Օգոստ. Սուլթանին, և ի հանգիստ հոգւոյ ննջեցելոյ Եպիսկոպոսին։ Յատկապէս հրաւիրուած էին ազգայ կրօնականք՝ Անդէն մերքն ըսին « Հանգստեան Աւետարան մը և Հոգւոյ»։ Ապա՝ Հրէից փոխ-խախամն եբրայերէն ճառ մը կարդաց և ուրիշ երկուքի ընկերակցութեամբ մաղթանք մ'ը երգեց. բան մը՝ որ դէթ տեղս առաջին անգամ կը տեսնըուի յունական եկեղեցւոյ մէջ Հրէական ձայներ լսելով, որով սակայն՝ կապացուցուի դարուս ընկերական համերաշխութիւնն՝ ծագեալ ի գոհութիւն մարդասիրաց։ Յոյնք ալ 4-5 դամբանականներ խօսեցան, ինչպէս նաև յատուկ շոգենաւակով մը Դարդանէլէ և Մայտոսէ եկած 300ի մօտ անձանց հետ գտնուող յոյն վարդապետն ատենաբանեց՝ շատ երկար գովաբանելով հանգուցելոյն բարեմասնութիւններն։ Վերջապէս մարմինը ամփոփեցաւ ի տապանի հանգստեան։

Զգօն

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Աղեքսանդրապոլէ հետևեալ ծանօթութիւնը տրուած է մեզ՝ Յունուար 30 թուով։ – «Այժմս Էջմիածնի Սինոդում անդամներ 6 են. բայց ըստ օրինաց լինելու է 8։ Այդ երկու անդամների պակասը չլրացնել կապ ունի այն հանգամանքների հետ, որ երկու աքսորեալ եպիսկոպոսները ետ են գալու նոյն պաշտօնով. որովհետև կաթողիկոսական Տեղակալն չէ ներկայացրել ըստ տէրութեան պահանջման ա՛յն օրագրութիւններն, որոց հիման վերայ աքսորեցին։» – Տփղիսի վրայ Իվէրիա լրագիրն ալ հրատարակեր է թէ աքսորեալ եպիսկոպոսունք յէջմիածին վերադառնալու և կաթողիկոսական ընտրութեան մասնակցելու թոյլտուութիւն խնդրեր են։

— Գրած եմք թէ՝ Արժ. Տ. Յովհաննէս վարդապետ Արշարունի, որ անձնական վատառողջութեան պատճառաւ կը հրաժարէր Երզընկայի առաջնորդութենէ, Խառն ժողովոյ յորդորանաց վերայ ընդունած է այդ պաշտօնը, սակայն պայմանաւ որ ըստ հրահանգի բժշկաց ի Կ. Պոլիս դարմանէ անձն մինչև աշուն և ապա ուղևորի։ Արդ լուր կը տրուի Պատրիարքարանէ թէ Խառն ժողովը չընդունելով այդ պայմանն, որոշած է ազդարարել որ Յարութեան տօնէ ետքը ուղևորի։ Կը լսեմք թէ Տ. Յովհաննէս վարդապետ յիշեալ որոշման վերայ բացարձակապէս պիտի հրաժարի։

— Տ. Եղնիկ Եպիսկոպոս Ապահունի անցեալ կիւրակէ ի Պէշիկթաշ տիկին Աննա Գասպարեանի յուղարկաւորութեան եկեղեցական թափորին գլուխը գտնուեցաւ և պաշտօն վարեց։ Արդ հետաքրքրութեամբ կը հարցնենք բազումք թէ՝ քանի որ Պատրիարքարանն առ այժմ թոյլ չտար յիշեալ եպիսկոպոսի՝ եկեղեցական պաշտօն վարել, – կըլլա՞յ ննջեցելոյ յուղարկաւորութեան գտնուիլ, կամ՝ Պատրիարքարանը թոյլատրա՞ծ է գտնուիլ։ Երբ այս տողերն գրած էինք, իմացանք թէ չորեքշաբթի Խառն ժողովոյ մէջ բաւական խօսուելով Ապահունի Եղնիկ եպիսկոպոսի պաշտօնավարութեան ընթացից վերայ, որոշուեցաւ հրաժարեցունել Սրապկիրի առաջնորդութենէն, և Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր յանձնուեցաւ վանք մը զրկել զնա։ Ըստ այսմ, պատրիարքական Գեր. Փոխանորդն հինգշաբթի կոչելով յիշեալ եպիսկոպոսն՝ ի դիմաց Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր ծանոյց թէ Երուսաղէմայ վանքը սահմանեալ է իւր բնակութեան համար։

— Հինգշաբթի մայրաքաղաքիս ամեն կողմերէ բազմաթիւ ազգայինք՝ եկեղեցական և աշխարհական, պաշտօնաւոր և անպաշտօն, առ Ամեն. Ս. Պատրիարքն այցելեցին ի շնորհաւորութիւն տարեդարձի անուանն, և ամենքն ալ ընդ արժանւոյն մեծարեցան։ Գաւառներէն ալ շնորհաւորական հեռագիրք հասան առ Նորին Բարձր Սրբազնութիւն։

— Գեր. Տ. Տիմոթէոս Սրբազան՝ Ղալաթիոյ եկեղեցւոյ մէջ Բղլի Սերկևիլ գիւղի բնիկ տիրացու Մանասն նոյն գիւղի եկեղեցւոյ համար, և Գեր. Տ. Գրիգորիս Սրբազան՝ Գուրուչէշմէի եկեղեցւոյ մէջ Զմիւռնացի Եղիվարդեան տիրացու Կարապետն Զմիւռնիոյ եկեղեցւոյ համար քահանայ ձեռնադրեցին երէկ։

— Պրուսայի Առաջնորդ Գեր. Տ. Բարթուղիմէոս Սրբազան՝ Բերայի եկեղեցւոյ մէջ յատուկ պատարագ մատոյց երէկ, ի յիշատակ վախճանեալ որդւոյ գործարանապետ Գավաֆեան էֆէնտիի։

— Խասգիւղի Գալֆաեան որբանոցի ի նպաստ նուագահանդէսը կիւրակէ կատարուեցաւ, և 250 լիրայի չափ զուտ հասոյթ մընաց։ Ազգանուէր Հայուհեաց ընկերութեան պարահանդէսն ալ անցեալ շաբաթ գիշեր տեղի ունեցաւ, և 400 լիրայի չափ զուտ հասոյթ գոյացաւ։ Նոյն գիշերը Գատը գիւղի Արամեան երկսեռ վարժարանի ի նպաստ պարահանդէսն ալ տրուելով՝ 300 լիրայի չափ արդիւնք տեսնուեցաւ։

— Բերայի Թաղական խնամակալութեան առաջին ատենապետ ընտրեցաւ զինուորական շինութեանց ճարտարապետ Յովհաննէս էֆէնտի Աղնաւորեան, և երկրորդ ատենապետ՝ Յարութիւն էֆէնտի Սարրաֆեան։

— Տփղիսի Նուր գետոյն կամրջին շինութեան մասնակից և հետևաբար ծանօթ արկածին չարժառիթ եղող Կոստանդին քահանայ Արարատեան՝ եկեղեցական պաշտօնավարութենէ, և Ղազարեանց Ղեւոնդ ու Գալուստեանց Գէորգ քահանայք՝ կրօնական ժողովոյ անդամակցութենէ դադարման դատապարտուեր են։

— Լրագրոյս 2278 թիւ թերթով (26 Հոկտ. 1891) հրատարակեալ էր թէ Կարնոյ Վսեմ. Կուսակալն ի Բաբերդ այցելութեանն լսելով տեղւոյն առաջնորդին և ժողովրդեան գժտեալ վիճակն, – Հայ երևելեաց մէկ քանին կոչեր և խորհուրդ տուեր է որ առաջնորդ Տ. Ամբրոսիոս վարդապետի 1000 լիրայի չափ պահանջքը վճարել ջանան, և նա այնուհետև Բաբերդէ ելնէ իբր ինքնայօժար, և այսպէս վերջ տրուի դժտութեան՝ որ բաւական ժամանակէ հետէ կայ։ Արդ կարինէ ծանօթութիւն կը տրուի մեզ թէ՝ Կարնոյ Վսեմ. Կուսակալն ի Բաբերդ երբէք այդպիսի կոչումն ըրած և այդպիսի խորհուրդ մը տուած չէ։

— Լրագրոյս 2287 թիւ թերթով (28 Դեկտ. 1891) Բաբերդի գիւղորէից վիճակին վերայ հրատարակեալ նամակին մէջ ըսուած էր թէ « Քարավրակ գիւղն, որ երբեմն համբաւաւոր էր, այժմ իրական բան մը չունի. երեք քահանայք կան, որոց մին աշխարհասէր է և գրեթէ իբր աշխարհական կապրի. իսկ միւսն՝ նիւթական անձկութեամբ՝ անհոգ վարք մ'ունի. երրորդն՝ 90 ամեայ ծեր մը՝ կըթասիրական ս'րևէ զգացմանէ զուրկ. վարժարան չունին. եկեղեցին փոքրիկ կեդրոն մը դարձուցած են. աշխարհասէր քահանայն արդելք կըլլնի վարժարանի մը կառուցման, որոյ գետինը կընուիրէ անձ մը », ևյլն։ – Ահա այս տողերուն հրատարակութեան համար ցաւ կը յայտնեն և կը բողոքեն յիշեալ գիւղի քահանայք և ժողովուրդն, տեղեկութիւն տալով թէ այդ տողերը գրողն բոլորովին խեղաթիւրած է գիւղին վիճակն, և թէ՝ քահանայք և ժողովուրդն կը ճանչնան իւրեանց պարտաւորութիւններն, և ըստ կարի կաշխատին կատարել. թէ՝ քահանայք բարեբարոյ եկեղեցականներ են, և երկուքը վարժարանին մէջ ուսուցչութեան պաշտօն ալ կը վարեն, և նոյն իսկ Կ. Պոլսոյ բազում եկեղեցեաց մէջ քահանայական պաշտօն վարած և պատուաւոր համբաւ ըստացած են, որք են Տ. Մինաս, և նորա որդիք՝ Տ. Յովհաննէս և Տ. Մատթէոս։ – Ուրախ եղանք՝ իմանալով այս վիճակն։ Կը փափաքիմք որ յարատևէ այսպէս և այլոց օրինակ հանդիսանայ։

— Մէրտէկէօզի պատանի մը՝ Շահպազեան Սահակ անուն՝ 2, և Արշակ անուն երիտասարդ մը՝ Կարնեցի Ալպերտեան Թադէոսի որդի՝ 8 ամիս յառաջ անյայտ եղած են։ Սահակ 18 տարեկան, նիհար, միջահասակ, սևաչեայ և միայօն. իսկ Արշակ 21 տարեկան, նիհար ու թուխ, սև ու խոշոր աչք, յօնքերը թաւ, արտևանունքն երկար, քիթը միջակ է, և ճակատուն երկու կողմերն ունի վէրաց սպիներ, և արհեստն է մեքենայիւ կօշկակար։ Սոցա ո՛ւր, ողջ կամ մեռեալ լինելն գիտցողն կը խնդրուի հաղորդել Պատրիարքարանի։

— Աղետալի հրդեհ մը պատահեցաւ չորեքշաբթի գիշեր մայրաքաղաքիս Եէնիգաբու թաղի մէջ։ 126 տուն յաճիւն դարձան, որոց 791 բնակչաց ամենամեծ մասն Հայ են. և արդէն չքաւոր։ Նոյն և հետևեալ օրերը հաց, միս և ածուխ տրուեցան կարօտելոց։ Բարձրաստիճան պաշտօնատարք, պալատականք, ինչպէս նաև Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն գնացին մխիթարեցին թըշուառներն։

* * *

Կաթողիկոսական ընտրութեան մասնակցութեան համար գաւառները ղրկուած հրահանգին պատճէնն է ․

« Ինչպէս գիտէք , Ամենայն Հայոց Հայրապետին Տ. Տ. Մակարայ Առաջնոյ վախճանմամբ Թափուր կը մնայ Արարատեան Մայր Աթոռն ի Գահակալէն իւրմէ , և ըստ սահմանեալ կարգադրութեանց՝ Ներկայ 1892 տարւոյս Մայիս ամսոյ 3րդ օրը տեղի պիտի ունենայ ի Ս. Էջմիածին՝ Սրբոյ Հօրն մերոյ Գրիգորի Լուսաւորչի արժանաժառանգ յաջորդին ընտրութիւնն ազգովին, և հետևաբար ինչպէս միւս վիճակներն , նոյնպէս և Ձեր վիճակն հրաւիրեալ է մասնակցիլ սոյն ընտրութեան , ի ձեռն եկեղեցական և աշխարհական երկուց պատգամաւորաց , որոց մին էք դուք իբր Ներկայացուցիչ համայն հոգևորական դասու վիճակիդ , և միւսն աշխարհականաց , իբրև ներկայացուցիչ նոցին ,

Արդ՝ Ներփակեալ առաքելով Ձեզ Էջմիածնի Ս. Սինոդին կողմէ յանուն վիճակիդ առաջնորդութեան ուղղեալ հրաւիրագիրն , ի մասնակցութիւն ընտրութեան , կը յանձնարարեմք յետ հասու լինելոյ անոր պարունակութեանն՝ առանց յապաղման ձեռնարկել գործադրութեանն , և կը հաղորդեմք Ձեզ հետևեալ կարևոր գիտելիքներն .

Ա. — Նախ քան զամենայն հարկ է որ վիճակիդ Գաւառական Ժողովն գումարէք ի նիստ , և կարևորն զեկուցանելով՝ ըստ իմաստի Ս. Սինոդի ծանուցագրին , հրաւիրէք կրօնասիրական ջերմեռանդ ոգւով և առանց անձնական որ և է նկատմանց՝ աշխարհական պատգամաւորն ընտրելու ։

Բ. — Վասն զի ընտրելի պատգամաւորն ի դիմաց վիճակայնոց պիտի մասնակցի Հայրապետի ընտրութեան , հարկ է որ ընտրեալն լինի ըստ ամենայնի արժանաւոր ոք , իւր ընկերային դիրքովը պատուաւոր , վստահելի , բարեպաշտ , ուղղամիտ և միայն Եկեղեցւոյ փառաց և օգտին նախանձախնդիր ։

Գ. — Պատգամաւորին ընտրութիւնն տեղի ունենալէ յետոյ , պէտք է տեղեկագիր մը պատրաստել ընտրեալն ծանօթացնող , ստորագրեալ Գաւառական Ժողովոյ անդամոց և Ձեր կողմէ և միանգամայն ընտրութիւնը ծանուցել ընդ փոյթ Ազգային Պատրիարքարանին ։

Դ. — Այս գործողութենէն յետոյ պէտք է պատրաստուիք ընկերակցութեամբ աշխարհական պատգամաւորին՝ ժամանակին մեկնելու համար ի Ս. Էջմիածին , ուր պէտք է անվրէպ ներկայ գտնուիք Մայիս 3րդ օրն , որ է օր ընտրութեան Ընդհանրական Հայրապետին ։

Ձեր մեկնումն պէտք է ծանուցանէք Պատրիարքարանիս ։

Ե. — Անհրաժեշտ պայման չէ ի վիճակայնոց ընտրել անպատճառ պատգամաւորն , այլ կրնայ ընտրուիլ այլուր բնակեալ ազգային ոք՝ որ ունենայ արժանեաց հանգամանքն ըստ Բ. րդ յօդուածոյ ։ Կրնայ նաև յանձնուիլ սոյն պաշտօնն ուրիշ վիճակի կողմէ արդէն ընտրեալ պատգամաւորի մը ։

Զ. — Եթէ արգելք մը պատահի և չկարենաք ընտրութեան օրըն որոշեալ ժամուն անձամբ ներկայ գտնուիլ ի Ս. Էջմիածին , ունիք իրաւունք Ձեր կողմէ եկեղեցական ներկայացուցիչ մը կարգելու և ժամանակին առաքելու զայն անդ , ընդ աշխարհական պատգամաւորին ։ Իսկ եթէ անակնունելի դիպուածաւ կամ պատճառաւ իւիք կարելի չլինի ոչ Ձեր հոգևոր ներկայացուցչին և ոչ աշխարհական պատգամաւորին անձամբ ներկայ գտնուիլ անդ նշանակեալ օրն , ընտրութեան ժամուն , յայնժամ դուք և աշխարհական պատգամաւորն իրաւունք ունիք գրով յայտնելու Ս. Սինոդին Ձեր կարծիքն թէ զո՞րըն յեկեղեցականաց Ազգիս արժանաւոր կը համարիք հայրապետական վեհաստիճան իշխանութեան ։

Է. — Կարևոր է գիտնալ որ բացակայ պատգամաւորաց գրաւոր կարծիքն կընդունուի միայն կաթողիկոսական ընտրութեան նախնական գործողութեան պահուն , յորում ներկայ պատգամաւորաց ձայնն և բացակայից գրաւոր կարծիքն լսուելէ և ամփոփուելէ յետոյ՝ ըստ առաւելութեան ձայնից ընտրելի կը հանդիսանան չորեքին աւագագոյնք ։ Իսկ վերջին ընտրութիւնն տեղի կունենայ միայն ներկայ գտնուող պատգամաւորաց ձայնիւ և այլ ևս բացակայից կարծիքն չկրնար ընդունուիլ և ի հաշիւ առնուիլ ։

Ուստի պատգամաւորաց անձամբ ներկայութիւնն ընտրական վերջին գործողութեան պահուն՝ անհրաժեշտ է կատարելապէս մասնակցած լինելու համար ընտրութեան ։

Ցանձնելով ուրեմն այս գլխաւոր կէտերն Ձեր մասնաւոր ուշադրութեան՝ կը հրաւիրեմք ըստ պարունակութեան Ս. Սինոդի հրաւիրագրոյն և շրջաբերական գրոյս՝ հարկ եղած գործողութիւնները կատարել փութով և ամենայն խնամով, որպէս զի կարենաք Ընդհանրական Հայրապետի ընտրութեան մասնակցելու Ձեր իրաւունքն գործադրել, յօգուտ և ի փառս Հայաստանեայց Ս. Եկեղեցւոյ և Հայրապետական հոգևոր Ս. իշխանութեան ։

Ողջ լերուք ի Տէր
Պատրիարք Կ. Պոլսոյ
ԽՈՐԷՆ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ
10 Փետրուար 1892

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Մայրաքաղաքիս պուլղարական գործակատար Պ. Վուլգովիչ՝ չորեքշաբթի երեկոյ տունը վերադառնալու ատեն , մարդ մը դանակի ծանր հարուած մը տալով նորա ձախ կողին՝ փախեր է ։ Պ. Վուլգովիչ ինկեր է՝ բռնեցէք ըսպանիչն ըսելով. ապա օգնութեան շնորհիւ ելեր և բնակարանը գնացեր է ։ Պահ մ'ետքը ամէն կողմանէ կը հասնին բժիշկք , ոստիկանութեան նախարարն ու խորհրդականը , դեսպանք և պալատական բժիշկք ։ Ամէն դարման կը լինի , բայց ի զուր . երէկ գիշեր մեռաւ Պ. Վուլգովիչ ։ Սպահ ծանուցած էր այս առաւօտ թէ ոստիկանութեան նախարար Վեհմ. Նազըմ պէյի աշալուրջ փութաջանութեան շնորհիւ երէկ գիշեր ձերբակալուած է սպանիչն , - պուլղար մը ։

— Մայրաքաղաքիս անգղիական նախորդ դեսպան վախճանեալ Սըր Ուիլեամ Ուայթի ամուսնոյն տիկին Ուայթ և դուստրն տիկին Կէյէր երկուշաբթի երեկոյ դեսպանատան առաջին թարգմանին հետ Օգոստ . Սուլթանին ներկայանալով մեծարեցան ։ Տիկին Ուայթի՝ ապարանջան , և տիկին Կէյէրի՝ պրօշ մը ընծայեց Նորին Վեհափառութիւնն ։ Հետևեալ օրը ուղևորեցան յԱնգղիա ։

— Աւստրիոյ կայսրն , իւր փեսային՝ իշխան Ֆէրտինանտ Սալվաթորի ի Կ. Պոլիս այցելութեան առթիւ ; մէկ մէկ առուփ ընծայեց արարողապետ Իպրահիմ պէյի և կայսերական թիկնապահ Ահմէտ Ալի փաշայի ։

— Օգոստ . Սուլթանը նկատելով որ արտաքին գործոց նախարար Սայիտ փաշա պետական խորհրդոյ նախագահութեան փոխանորդութեան պաշտօնն ալ բարւոք կը վարէ , - գոհունակութիւն յայտնեց և միանգամայն հրամայեց որ նոյն պաշտօնին յատկացեալ թոշակն ալ տրուի Նորին Վսեմութեան ։

— Թղթատարութեան տեսուչն իմանալով որ գաւառներէն սուրհանդակք ժամանակին չեն ելներ և այս պատճառաւ ուշ կը հասնին Կ. Պոլիս , - հեռագրեց ամէն ուրեք որ որոշեալ ժամանակաց մէջ ուղևորին , և ընդհակառակն վարուելով՝ ծանր պատասխանատուութեան ներքև չմնան ։

— Սպանիոյ կառավարութիւնը Բ. Դրնէն խնդրեր է՝ Օսմանեան պետութեան ելմտացոյցն և տրոց ու այլոց բաշխման ու գանձման կանոններն ։

— Միւշիր Ահմէտ Էյուպ փաշա հինգշաբթի Գահիրէ ուղևորեցաւ՝ Եգիպտոսի Խտիվին գահակալութիւնը վաւերացնող կայսերական հրովարտակն յանձնելու պաշտօնով ։

— Երուսաղէմայ յունաց Պատրիարքը Սէն Սէբիւլքր (Ս. Գերեզման) ոսկի պատուանշանն ընծայեր է Կրետէի կուսակալի խորհրդական Ճօրճի փաշայի ։

— Եգիպտոսի Խտիվն բոլորովին արգելեց տարապարհակ (անկարիա) աշխատութիւնը , յետաձգեց բաթէնթի տրոց կանոնանագրութեան գործադրութիւնն , և կէս առ կէս զեղչեց աղի տուրքը ։ Խտիվն՝ հօրը մահուան համար որոշեալ քառասնօրեայ սուգին լրման առթիւ , Նորա դամբանն այցելեց և բազում ողորմութիւն բաշխեց աղքատաց ։ Երկրին նոր անձնագրութիւնն պիտի սկսի մօտերս , և ծախուց համար 15000 լիրա յատկացեալ է ։ Մէյթը Եէզիտ անուն գիւղին մէջ հրդեհ պատահելով 8 ժամ տևեր , և գիւղին մեծ մասն ու 6 մարդիկ այրեր են ։

— Մարաշի հռոմէականք հրաման խնդրեր են իւրեանց մատրան քով եկեղեցի մը կառուցանելու համար . սակայն հրաման չէ տրուեր՝ եկեղեցւոյն մէկ կողմը մահմետականաց գերեզմանատուն և միւս կողմը մզկիթ գտնուելուն պատճառաւ ։

— Տէրսիմի գաւառի կեդրոնավայր Խոզաթի բանտէն 4 դատապարտեալք յաջողեր են փախչիլ՝ բանտին պատը ծակելով ։

— Տրապիզոնէ հեռագրեալ է թէ՝ երկար ժամանակէ հետէ Ճանիկի և Սեբաստիոյ կողմերն ասպատակող Մանաս օղլու Յովհաննէսի և Պաղտասարի ընկերներէն Պետրոս օղլու Սավա անձնատուր եղաւ ։ Յովհաննէս անցեալներն սպանուեցաւ , և Պաղտասար վիրաւորեալ բռնուեցաւ ։

— Եէմէնի նահանգի Նաւահանգիստ Հիւտէյտա քաղաքի մէջ Էտմին անուն պապական եկեղեցական մը վարժարան բանալու հրաման խնդրեր է . բայց հրաման չէ տրուեր՝ անդ և ո՛չ մէկ պապական չգտնուելուն համար ։

— Կարնոյ մէջ ինֆլուէնցա հիւանդութիւնը սաստկացած լինելով՝ հարկ եղեր է վարժարանները փակել $2\frac{1}{2}$ ամիս ։

— Սամսունէ առ Սաատէթ լրագիրն գրեր են ։ - « Քաղաքիս ոստիկանութիւնը լսելով որ Ռիւշտիյէ վարժարանի գաղղիարէն լեզուի ուսուցիչ Թադէոս էֆէնտի Աճէմեան քանի մ'օրէ հետէ բնակարանէն դուրս չելներ , սենեակն գնացեր և մեռեալ գտեր է ։ Քննութեամբ իմացուեր է թէ՝ քովը գտնուած շունն , սաստիկ անօթութեան պատճառաւ՝ Թադէոս էֆէնտիի ամրձիքն կերեր և նորա մահուան պատճառ եղեր է ։

— Սամսունի մերձակայ Հաճի Խամզիլ գիւղի մէջ ծխախոտի վաճառական Աբոսթոլի տունն , յարակից վաճառատունն՝ 300 պաթման ծխախոտով, և 1 ախոռ ու 1 ջաղացք այրեր են ։

— Ի Համիտապատ (Գոնեայի նահանգ) 70 ժամ շարունակ անձրև տեղացեր , բուռն փոթորիկներ եղեր , և գիշեր ժամանակ 12 խանութ բոլորովին կործաներ , 70 տուն մասամբ փլեր , 16 խանութ ու 6 տուն ալ ծանր վնասուեր , և բազում պարտիզաց ու դամբանաց պատեր կործաներ են ։ Մարդոյ կորուստ չկայ ։

* * *

Պատուանշան , Աստիճան , Պաշտօն եւ Պարգեւ ։ - Առաջին աստիճանի Օսմանիյէ պատուանշան՝ Կարնոյ կուսակալ Հասան Խայրի փաշայի ։ - Երկրորդ աստիճանի Մէճիտիյէ պատուանշան՝ ռուսական դեսպանատան երրորդ թարգման Պ. Վըլատիմիրի ։ - Լիյադաթի արծաթ չքադրամ՝ ոստիկանութեան ժողովոյ նախագահ Հիւսնի պէյի ։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

= Գաղղիոյ նախարարութիւնը դեռ կազմուած չէ ։ Քանի մը անձինք հրաւիրեցան նախագահէն , բայց յանձն չառին կազմել ։ Ըստ վերջին հեռագրի՝ հրաժարեալ նախարարներէն Պ. Պուրժուա , որ կրթական նախարար էր , յանձն առեր է կազմել նախարարութիւնը ։

= Յունաստանի Ազգային Ժողովն մերժեց նախորդ նախարարներն (Պ. Թրիքուբիի) ի դատ կոչելու առաջարկութիւնն , նկատելով որ ազգային շահուց հակառակ է , որպէս դիտել տուած էր նախարարապետ Պ. Տէլիեանի ։

= Գերմանիոյ կայսրն Հռոմայ Պապին ընծայեր է՝ իւր կրօնական ատենախօսութեանց հոյակապ հաւաքածոյն , և Պապն ալ փոխադարձաբար կայսեր նուիրեր է իւր լատիներէն քերթուածոց ժողովածոյն ։

= Ալզաս-Լօրէնի Սդարպուրկ քաղաքի կառավարութիւնը ժողովել տուեր է պարահանդէսի մը համար ցրուեալ հրաւիրագիրներն , տեսնելով որ սպիտակ թղթի վրայ կարմիր մելանով տպուած , և հրաւիրելոց անուանք կապոյտ մելանով գրուած են , և այս գոյներն գաղղիական դրօշակի նշանակութիւն ունին ։

= Ի Սերպիա գաղթեալ պուլղարաց մասնաժողովն մօտերս Փարիզի մէջ գաղղիական և պուլղար լեզուօք լրագիր մը պիտի հրատարակէ եղեր ։

= Գերմանիոյ կայսրը յառաջիկայ գարնան դարձեալ պիտի այցելէ ի Շուէտ , և այժմէն պատրաստութիւնք կը լինին ։

= Միացեալ Նահանգաց կառավարութիւնը տեսնելով որ Ռուսաստանէ գաղթեալ հրէից մէջ ժանտատենդ ճարակած է , որոշեր է որ այսուհետև փոխանակ $1\frac{1}{2}$ի 3 տոլար մուտք առնըուի իւրաքանչիւր գաղթականէ ։ Այս որոշումն ըրեր է՝ գաղթականութիւնը կարելի եղածին չափ նուազեցունելու դիտմամբ ։

= Եւրոպիոյ և Ամերիկայի մէջ դարձեալ բարձրացեր է ցորենին գինն ։

= Սպանիոյ մէջ այս տարի սաստիկ է ձմեռն ։ 8 գիւղացի աղջիկունք ճանբորդութեան ատեն սառեր մեռեր են մէկմէկու փաթթուած ։

= Ի Վիէննա առաջիկայ Սեպտեմբեր ամսոյ մէջ բժշկաց համաժողով մը պիտի գումարի մորթային հիւանդութեանց համար ։ Ներկայ գտնուիլ ուզող բժշկաց դիւրութիւն պիտի տրուի՝ երթևդարձի և բնակութեան ծախքերը զեղչելով։

= Միացեալ Նահանգաց Նուվէլ-Օրլէան քաղաքի մէջ կերպասի վաճառատունէ մը հրդեհ պատահելով՝ իւր մերձակայ քանի մը վաճառատանց հետ այրեր , և 2 միլիոն տոլարի չափ վնաս եղեր է ։

= Պէրէօնի ժողովարանի դէպքին վրայ ծանօթութիւնք եկան ։ Ի բողոքական դաւանութիւն յարեալ բնակչաց ոմանք բողոքականաց ժողովարանին մէջ գտնուած ատեն , ամբոխ մը խուժելով ի ժողովարանն՝ նախատինքներ ըրեր, քարոզիչն և ուրիշ մարդիկ չարաչար գանակոծեր , և գրատունն և այլ հաստատութիւն կոտրեր թափեր են ։ Սակաւ մի յետոյ՝ ոստիկանք հասեր և յարձակողներն ձերբակալեր են ։

= Ամերիկայի մէջ երկրագործ մը լսելով որ մարդ մը իւր կնոջ պատիւը բռնաբարած փախած է , նորա ետևէն ինկեր , և շաբաթ մը աշխատելէ վերջը յաջողեր է բռնել ։ Նախ ուզեր է կախելով սպաննել, բայց ապա , բարեկամացն խորհրդով՝ երկաթ թելերով ծառի մը կապեր, վրան քարիւղ սրսկեր , և բռնաբարեալ կնոջն միջոցաւ հրդեհելով՝ չարաչար այրեր է ։

= Կովկասու Արտօք քաղաքի մէջ դեռ առոյգ և առողջ կապրի Զօմէրտանօֆ անուն 164 տարեկան մարդ մը , ի մեծ զարմանս տեսողաց և լսողաց ։

= Ի Փարիզ , ըստ տեղեկագրութեան ոստիկանութեան տեղւոյն , բնակչաց մէկերրորդ մասն ձիոյ, ջորիի և իշոյ միս կուտեն, և այսուհետև աւելի պիտի յարին այս միսերուն՝ ներածութեանց մաքսերուն յաւելման պատճառաւ։ Փարիզի մէջ այս միսերն վաճառող 184 խանութ կայ։ Անցեալ տարի 20231 ձիոյ, 275 իշոյ և 61 ջորիներու միս կերեր են փարիզցիք. - 4697990 քիլօ, մէկ ձիէն՝ 20, և մէկ էշէն 50 քիլօ ուտուելիք միս հաշուելով։

— Գաղղիոյ Գամպրէ քաղաքի մերձակայ տանթէլայի գործարան մը՝ գործաւորաց ոմանց հետ՝ հըրոյ ճարակ եղեր են։

— Գաղղիոյ Գան քաղաքի մէջ, Տայգօն՝ անուն ամերիկացի մը՝ դեսպանական քարտուղար Աբէ յ անուն 24 տարեկան երիտասարդ մը սպաններ է, կնոջը սենեկին մէջ տեսնելով զնա։

ԵՐԿՈՒ ՏԱՐԵԳԼՈՒԽՔ

կամ

ԱՆՁՆՈՒԷՐ ԵՐԱԽՏԱԳԷՏՆ

1861 տարւոյ Յունուար ամսոյ առաջին օրը, Տինանի շրջակայքը, 10 տարեկան պատանեակ մը ծեր սպասաւորի մը հետ ուրախ և թեթևաքայլ կերթար Բլանհօֆէքի գեղակէն Տօլմանի գեղակը տանող ճանապարհէն, ի շնորհաւորութիւն մամուն՝ նոր տարւոյ առթիւ։ Երկու գեղակներն իրարմէ շատ հեռի չէին։ Դերակոմսն Հէրվէ (պատանւոյն անունը) կըղձայր հասնիլ վայրկեան յառաջ. սակայն երբեմն կը տրտմախառնէր ցնծութիւնն. արտասանելիք գեղեցիկ առակը կը յեղյեղէր մտքի. որովհետև՝ ըստ հինաւուրց սովորութեան՝ տղայք պարտին իւրեանց տրուած կաղանդչէքին փոխարէն մէկ մէկ առակ կամ ոտանաւոր գրուած արտասանել։ Սքանչելի գեղեցկութիւն մ՚ունէր Հէրվէ. ուժեղ, բարձրահասակ, խոշոր և սև աչկունքն կը վկայէին թէ բնաւ ստած չէ. լուրջ ճակատը մակաբերել կուտար թէ յապագային մեծ մարդ մը պիտի լինի։

Եւ ահա հասան փառաւոր տան մը դրան առջև, յորմէ յայտնի էր թէ անդ երևելի ընտանիք մը կը բընակի։ Հէրվէ սանդխին մօտ սըրահ մը, որ վաղեմի գորգերով զարդարեալ էր։ Տարիքոտ կին մը նըստած, կամ՝ լաւ ևս է ըսել՝ մխուած էր թիկնաթոռի մը մէջ, որ զետեղուած էր բոցաբորբ և հոյակապ վառարանի մ՚առջև։

— Սիրելի որդեա՛կս, ո՛րչափ կանուխ կը տեսնեմ զքեզ, ըսաւ. շատ կանուխս ելած ես մամդ համբուրելու համար. ճիշդ դէմս նստէ. կարծեմ թէ ութ օրէ ի վեր մեծցած ես։

— Սիրելի մեծ մա՛յրս, չեմ ուզեր բաղձել մինչև որ քեզ համար երջանիկ տարիներ և բարեկեցութիւն չըմաղթեմ. շնորհաւորութեան ընտիր ուղերձ մը պատրաստած էի, բայց լաւ չեմ յիշեր այժմ. կուզեմ համբուրել զքեզ, և առ քեզ ունեցած սէրս յայտնել։

— Իմ ուզածս ալ այդ է սիրելի զաւա՛կս, տե՛ս, սա՛ սեղանին վերայ կաղանդչէքներդ պիտի գտնես, յարեց, և մատնանիշ ըրաւ սեղանն, որոյ վերայ պատրաստեալ էին սքանչելի բաներ. ոսկեզօծեալ գիրք մը, զանազան խաղալիք և նոցա ներքև հըրացան մը. փոքրիկ բայց ճշմարիտ հրացան մը. պողպատը փայլուն փայտին վերայ հայելիի մը պէս կը փայլէր. ըստ հասակի պատանւոյն՝ վայելուչ և կատարեալ էր։ Հէրվէ ուրախութեան գագաթնակէտն հասած էր. հրացա՛ն մը. երկու տարիէ ի վեր երազած բանը։

— Ո՛հ, մեծ մա՛յր, ո՛րչափ երջանիկ կը կացուցանէք զիս, ըսաւ։

Փայլուն և խոշոր աչացն մէջ ճշմարիտ երջանկութիւն մը կը տեսնուէր. յաղթակա՛ն ուրախութիւն մը. յանկարծ թշնամի մը կերազէր դէմն. ինքնապաշտպանութեան և յարձակման բնազդումը կը կրէր. զինուորականի մը ընտանիքէ էր. համայն նախնիքն պատերազմի դաշտաց մէջ չհանգստացեալ էին. հայրն ի Գրըմ մեռած էր. հետևաբար միշտ պատերազմի և յաղթանակի խօսքեր կըլսէր Հէրվէ։ Երբ Հէրվէ ուրախութենէն սթափեցաւ, մնաս բարեաւ ըսաւ մեծ մօրն, որոյ սրտաշարժ աչկունք սիրով և զմայլմամբ կը դիտէին զնա։ Պատանին՝ լուսաճաճանչ խաղալեօք բեռնաւորեալ, մայրական դղեակին ճանբան բռնեց։ Ծերուկ սպասաւորն խաղալիքները տանելու համար կօգնէր նմա։ Հէրվէ միայն հրացանն ունէր ի ձեռին։

Բ.

Մամուն տունէն հազիւ թէ հարիւր ոտք հեռացած էր, և ահա հանդիպեցաւ իրեն հասակակից բայց պատառատուն հանդերձներով, ցեխոտ, նիհար և գունաթափ տղայի մը։ Սա՛ սակաւ մի ժամանակ Հէրվէի հետևեցաւ, և տակաւ առ տակաւ մօտեցաւ նմա. Հէրվէ նշմարելով ըզնա՝ իրեն դարձաւ ու ըսաւ.

— Բայց ի՞նչ կուզես, փոքրիկ բարեկա՛մս։

— Կաղաչեմ, թողէք որ ձեր գեղեցիկ հրացանիկը տեսնեմ։ Խեղճ դժբաղդին ձայնն ա՛յնչափ քաղցր, աչերն այնչափ աղաչաւոր էին, որ Հէրվէ կանգնեցաւ և հարցուց.

— Անունդ ի՞նչ է։

— Թանէնեի, պատասխանեց խեղճ տղան, ես տեղւոյս բնիկներէն եմ և լաւ կը ճանչնամ զձեզ. արդէն շատ անգամ կը տեսնեմ ձեր շրջագայութիւնն փոքրիկ ձիով. կաղաչեմ, թողէք որ հրացանդ ձեռքս առնում։

Խօսքերն ա՛յնչափ աղաչանօք կուգէր, որ Հէրվէ չկրնալով դիմադրել՝ զէնքը նորա ձեռաց մէջ դըրաւ։

— Ձեր կաղանդչէքնե՞րն են այսօքիկ, հարցուց տղան վայրկեան մը յետոյ. ես մայր չունիմ. ես երբէք խաղալիք ալ չունիմ։

Դէմքն ա՛յնչափ վշտալի էր որ Հէրվէ դարձեալ կանգ առաւ, ըսպասաւորին ձեռքի բեռին վերայ ակնարկ մ՚ուղղելով։

— Կուզե՞ս կաղանդչէք պարգև մը ընտրել, ըսաւ, ահաւասիկ ուզածդ ա՛ռ, քանի որ այլևս զքեզ մտածող մայր մը չունիս։

— Բան մը չեմ փափաքիր, ըսաւ Թանէնեի, և ոչ մէկ բանի, բայց միայն սա՛ գեղեցիկ հրացանին։ Զէնքը յետս պահանջելու շարժում մ՚ըրաւ Հէրվէ, բայց փոքրիկն այնչափ սեղմած էր զայն, որ չհամարձակեցաւ առնուլ ձեռքէն։

Երեքը մէկտեղ քիչ մը դանդաղ քայլերով կը յառաջանային. պատանի դերակոմսն խոր մտազբաղ կերևէր. յանկարծ պոռաց. - Ճշմարի՞տ է թէ ո՛չ կաղանդչէք ունիս դու և ո՛չ մայր։

— Բան մը չունիմ, և ո՛չ անձ մը՝ որ զիս սիրէ. և դո՞ւք.

— Ես մայր մը, մեծ մայր մը և շատ կաղանդչէքներ ունիմ. ա՛ռ, քեզ կը նուիրեմ հրացանը։

Գ.

Թանէնեի ա՛յնչափ երջանիկ կըզգայր ինքզինքն որ ուրախութենէն չկրցաւ «շնորհակալ եմ» ըսել. բայց արտասուաթոր աչօք և ա՛յնպիսի երախտագիտական արտայայտութեամբ մը կը դիտէր զՀէրվէ, որ դերակոմսն շատ ուրախացաւ և առաջին անգամն էր որ կըզգայր թէ մէկը երջանիկ ընելու բարեբաղդութիւնն ունեցած է։ Ապա շտապաւ և ուրախ զուարթ շարունակեց ճանապարհն։

Այս երկու պատանիք այլ ևս դուռ ուրեք կը տեսնէին զիրար։ Թանէնեի՝ Բլանհօֆէքի ագարակաց միոյն մէջ կաշխատէր, իսկ Հէրվէ Փարիզ ղրկուեցաւ՝ լեգէոնի մը մէջ զինուորական ուսման ընթացքն աւարտելու համար։ Արձակման ժամանակ տուն կուգար և ամէն տարի ուրախութեամբ կերթար տեսնել զԹանէնեի, որ միշտ կըսէր նմա.

— Ո՛հ, պարոն դերակոմս, ձեր հրացանը միշտ քովս է. երբէք չպիտի կրնամ ձեզ այնչափ շնորհակալ լինիլ ա՛յն երջանկութեան համար որ ինձ պատճառեցիք, զայն ինձ նուիրելով. բայց պիտի գայ ա՛յն օրն որ ինձ պէտք մը պիտի ունենաք ու զիս պիտի գտնէք։

Անկեղծութեամբ կըրտասանէր այս խօսքերն և ուրախութեամբ կըփայլէին աչկունքն, երբ վերստին տեսնէր զՀէրվէ։ Դերակոմսն զինուց ճաշակն ունէր դեռ. 18 տարեկան հասակին մէջ Սէն-Սիրի վարժարանը մտաւ, և սկսաւ եռանդեամբ աշխատիլ, որովհետև զինուորականի մը միայն քաջ լինիլ հերիք չէ, այլ պէտք է բաւական գիտութիւն ալ ունենալ։ Հէրվէ գիտէր զայս։ Սէն-Սիրի վարժարանին մէջ երկրորդ տարեկան շրջանը սկսած էր, և ահա պատերազմի լուրն ամէն կողմ տարածուիլ սկսաւ. պատերազմական եռանդով վառեցաւ. պատերազմ կերազէր յայնժամ։ Վերջապէս երևակայած երազն իրականացաւ. Սէն-Սիրի համայն աշակերտք ի զէն կոչեցան և գնացին որոշեալ բանակներն։ Հէրվէ ելաւ մայրենի տունէն ըսելով «Պէտք է կա՛մ յաղթել և կա՛մ մեռնիլ»։ Միշտ սքանչելի քաջութիւններ կը գործէր նա, կեանքն ամէն օր վտանգի մէջ դնելով և ամենուն քաջասրտութեան օրինակներ տալով։ Առաջին յարձակմանց ժամանակ երբ Թանէնեի իմացաւ որ դերակոմսն գնացած է պատերազմի, խնդրեց երթալ նորա քով։ Երբ հասաւ պատերազմին դաշտը, չէր երբ տգէտ գիւղացի մը, այլ ճշմարիտ դիւցազն մը։ Ամէն ուրեք Հէրվէի կը հետևէր. երկուքն ալ հիւսիսային բանակին մէջ էին՝ ընդ հրամանաւ զօրավար Ֆէտէրպի. և ամէն պատերազմէ ետքը երկուքը կը գրկէին զիրար՝ ուրախ լինելով որ ողջ ու անվնաս մնացած են։

Պատերազմը սաստկացաւ. Ֆէտէրպ՝ սքանչելի դիւցազնութեանց հակառակ՝ չէր կրցած թշնամի բանակին բռնութեամբ յառաջանալը դադրեցնել։ 1870ի Դեկտեմբեր 23ին տեղի ունեցած Բօն-Նօսյէլի պատերազմին մէջ ա՛յնպէս քաջութիւններ գործեց որ օրակարգին մէջ դրուեցաւ։ Հէրվէ պատերազմի դաշտին վերայ հարիւրապետութեան աստիճան ստացաւ։ Հէրվէ և Թանէնեի այլ ևս իրարմէ չէին բաժնուեր։ 1871ի տարեգլխոյ առաւօտուն, երկուքն ալ Արրասի շրջակայքը կըզբօսնուէին, բայց վաստակաբեկ և յոյժ տկարացած։

— Պարոն դերակո՛մս, ըսաւ Թանէնեի, կը յիշէ՞ք թէ տասն տարի յառաջ ո՛րչափ երջանիկ էինք. դուք ձեր մեծ մօր տունէն կը վերադառնայիք այն գեղեցիկ հրացանով, զոր ինձ պարգևեցիք։

Երկուքն ալ՝ գեղեցիկ երազոց մէջ ընկղմեալ՝ անցեալ աւուրց յիշատակներով կըզբաղէին։

— Միակ ուրախութիւնս ձեզ կը պարտիմ, գոչեց Թանէնեի։

Դ.

Երեք օր ետքը, Յունուարի 3ին, դէպ ի Պաբօմ կուղևորէին. զօրավար Վօն Ժէօպէն հրամայած էր պատերազմիլ գերմանական գնդից դէմ։ Գիշերը կոխեց, և ահա պատերազմը սաստկացած էր. Հէրվէ հարիւրապետ՝ միշտ քաջ, յանդգնաբար նետուած էր կռւոյն մէջ. Թանէնեի այլ ևս չէր տեսներ զնա. ի զուր կորոնէր զնա աչերովն։ Հէրվէ զինաթափ եղած էր. մեծ նեղութիւն ունեցաւ ելնելու համար ձիոյն տակէն, որ սպանուած էր գնտակի մը հարուածով. հազիւ թէ ձիուն տակէն ազատած էր անձն, և ահա բրուսիացի մը հրացան ի ձեռին դէպ ի նա կը խոյանայր։ Բրուսիացւոյն կատաղի աչերն արիւնարբու նշոյլս մը կը փայլէին. զէնքը պատրաստ բռնած էր կատաղութեամբ զարնելու համար։ Հազիւ թէ Հէրվէ հևալով ոտքի վերայ կանգնած էր և ահա մէկ ակընթարթի մէջ տեսաւ Բրուսիացւոյն զէնքին իւր վերայ բարձրանալն և զգաց թէ կորուսած է։ Բայց յանկարծ սոսկալի արագութեամբ մարդ մը մօտեցաւ, և դաշունի մը հարուածով տապալեց զթշնամին։ Թանէնեի էր։ Նա տեսած էր զՀէրվէ, և բոլոր ճիգը թափած, զայն ազատելու համար. բոլոր արգելքներու յաղթած, դիակաց վրայէն քալած, և կեանքը վտանգի ենթարկելով մինչև անդր հասած և դաշունի հարուածով տապալած էր զԲրուսիացին։ Ցետ այնորիկ խլեց բրուսիացւոյն զալարեալ մատներուն մէջ սեղմեալ հրացանն և Հէրվէի մատոյց ըսելով.

— Պարոն դերակո՛մս, երբեմն հրացան մը տուած էիք ինձ կաղանդչէք. երջանիկ եմ արդ, որ կը հատուցանեմ։

Զայս ըսելով՝ հրացանը Հէրվէի մատուցանելու ժամանակ, խեղճ Թանէնեի կերերար. հրացանի գնտակ մը ճիշդ սրտին մխուած էր։

Հէրվէ առաւ արիւնաթաթաւ զէնքն, և անցելոյն վերայ փոքրիկ բացագանչութիւն մը ընելով երազեց ա՛յն մեծ ճանապարհն, որոյ վերայ երբեմն իւր փոքրիկ հրացանը տուած էր գիւղացի աղքատիկ պատանիի մը։

Թարգ. Հ. Թ.

Հրատարակուեցան մինչև 34 թերթերն Գափամաճեան Սիմոն էֆէնտիի Հայ լեզուի Բառարանին։ Բաժանորդագինն է՝ 15 դրշ։ Դիմել առ հեղինակն՝ ի Կ. Պոլիս, Եսկի-Զապթիյէ, Պէրպէրեան տպարան։

ՕՍՄԱՆԵԱՆ

Քաղաքական Օրինագիրք

Այս կարևոր գրքին երրորդ և չորրորդ հատորք ալ հրատարակեցան, և կը վաճառին 10 ական ղրուշի։ Հինգերորդ և վերջին հատորին տպագրութիւնն ալ կը լըրանայ մօտերս։

ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ

ՄԿՐՏԻՉ ԵՒ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԵՂԲԱՐՑ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆՔ

Երկաթի, խուրտավարի, գործեաց եւ այլոց

Առ վաճառականս եւ գործակատարս Կ. Պոլսոյ, Անատոլուի եւ Ռումէլիի։

Ի դիւրութիւն վաճառականաց, արհեստաւորաց և գաւառացի յաճախորդաց՝ դարձեալ կը ծանուցանեմք թէ, ի Կ. Պոլիս Մըսըրչարշըի դրան դուրսը Ալաճա-Համամ ճատտէ մեծ վաճառատուն մը, 44 թիւ, հաստատած եմք՝ Ղալաթա Բէրչէմպէ-պազար Մահմուտիյէ-ճատտէի 70 և 59 թիւ վաճառատուններէ զատ։

Անգղիական՝ գաղղիական և ամերիկեան կարևոր գործարանաց բազմաց գործակատարութիւնն ըստանձնած լինելով՝ Ղալաթիոյ վաճառատանց մէջ կը գտնուին երկրագործական բազմազան գործիքներ, և ընկերութեանս մեքենագործն դիւրութիւններ կընծայէ նոցա գործածութեան ուսման համար։

Նաև՝ գործարանաց վերաբերեալ մեքենայք, թէ՛ պատրաստ և թէ յանձնարարութեամբ, և այլ զանազան տեսակ երկաթ, և ռուսական կախփակաղակք (ասմա քիլիտ), հիւսան (տիւլկէր) գործիքներ, եկեղեցական զանգակք, խարտոց, զինկոյէ ամաններ, և այլն, և այլն։ Ամենքն ալ շատ աժան գներով։

Կ. Պոլսէ և գաւառներէ ամէն ուղղակի յանձնարարութիւնք շուտ և կանոնաւոր կը կատարուին։ Մեր քով չգտնուածներն ալ յանձնողչէքով Եւրոպայէ բերել կուտանք, և ուզուած տեղերն ու նաւահանգիստները կը փոխադրեմք։

Մեր վաճառատանց վարչութեան հասցէն է՝

Մ. Յ. Մուրատեան Եղբարք
70-Եօրկանճըլար ճատտէսի-70
Կ. Պոլիս, Ղալաթիա

ԱՌԱՋՆՈՐԴ ՓՐԿՈՒԹԵԱՆ

Գրեց

Գաբրիէլ Քահանայ Կիւլէի

Սոյն գիրքն՝ որ վաւերացեալ է ի Կրօն. Ժողովոյ Ազգ. Կեդր. Վարչութեան, կը պարունակէ կըրօնական ու բարոյական այնպիսի խրատներ, որք մարդուս միտքն ու սիրտ կրթելով կը յորդորեն զգուշանալ մոլութիւններէ և սիրել զառաքինութիւն, ապրելով իբրև ճշմարիտ Հայ-Քրիստոնեայ։ Նաև ունի ճշգրիտ բացատրութիւններ Տէրունական աղօթից, Տասնաբանեայ օրինաց և Եօթն մահացու մեղաց նկատմամբ։ Այս գործ արժանի է քաջալերութեան, որովհետև այս վերջին ժամանակաց մէջ քահանայի մը, մանաւանդ գիւղացի քահանայի մը սըրտէն ու գրչէն կը բղխի այսպիսի լաւագոյն և բարոյախօս գործ մը։ Գինն է 5 ղրուշ։ Վաճառման կեդրոնատեղին է Զարդարեան գրատունն, Սուլթան-Համամ, թիւ 12. կը գտնուի նաև բոլոր գրավաճառաց և ջրավաճառ Պօղոս և Յակոբ աղայից քով։

PILULES HOLLOWAY

ԴԵՂԱՀԱՏՔ ՀՈԼԼՕՈՒԷՅԻ

Լեարդի, ստամոքսի և աղիքներու ամէն տեսակ անկարգութեանց համար խիստ ընտիր է սոյն դեղահատը, և ամէն ջղային տկարութեան, ուժաթափութեան և տխրութեան համար. կը ջնջէ և անհետ կընէ ամէն տեսակ անչափաւորութեանց հետքերը։ Սրտի և երիկամանց վրայ օգտակար ազդեցութիւն մը ունի. արիւնը մաքրելով՝ նորա խանգարեալ վիճակը կը կանոնաւորէ և դրդրելով կենսական գործարանները կը զօրացնէ։ Իւր դեղական մեծ ազդեցութեամբ սրտախառնութիւն, կծուութիւն, մաղձային հիւանդութիւններ, որոնցմէ մէջ ցուած կաղեր, գլխի ցաւեր կվանէ, մարսողութիւնը կչափաւորէ, և մարմինը մաքրելով բոլոր այն աղտեղութիւններէ որ շատ անգամ զանազան հիւանդութեանց սկզբնապատճառ կըլլան, առողջ՝ ուժեղ և բնական դիրքը կզգենու։

* * *

ONCUENT HOLLOWAY

ՍՊԵՂԱՆԻ ՀՈԼԼՕՈՒԷՅԻ

Մորթային հիւանդութիւն և վէրք բուժելու մասին ունեցած պալսամական յատկութեանցը չհաւասարիր ըընաւ ուրիշ դեղ մը. հին կամ նոր թունաւոր վէրքեր, ուռեցք, քաղցկեղ (չիբիփեճէ), սրունից և ստեանց վէրքեր կամ բոլորովին կանցնին և կամ կլլաւանան. օգտակար է նաև հարբուխի, հազի, սրտի բաբախման, մանաւանդ յօդացաւ (եէլ) բռնած հիւանդութեան։ Իւր կազդուրիչ և զօրաւոր ազդեցութեամբը խոյլ (սըրաճա) հիւանդութեան ապականիչ զօրութիւնը ի՛նչ աստիճան որ ըլլայ կը դիմադրաւէ։

Այս դեղերուն գործածութեան եղանակը նշանակուած է իւրաքանչիւր տփի վրայ, որ կը գտնուի ամէն դեղավաճառներու քով, և մասնաւորապէս Պաղչէ-գաբու Թաշ-խանի կողմերը Գ. Գասպարեանի դեղարանը, թիւ 7, կը ծախուի։

Աւելի առնել ուզողը կը հրաւիրուի առ հեղինակն տօքթօր Հոլլօու, ի Լոնտոն Օքսֆորտ փողոց թիւ 533։

ՏՆՕՐԷՆ ԵՒ ՏԷՐ
Հ. Ս. ԱԼԱՃԱՃԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԿԱՐԱՊԵՏ ՊԻՊԵՐԵԱՆ
Կ. Պօլիս Ջիւմպիւլլիւ-խան Թ. 18-19